

TÜRKİYE İLE ABD FLORIDA EYALETİNİN ESKİ VE YENİ ANADİLİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ OKUMA VE OKURYAZARLIK BECERİLERİ BAĞLAMINDA ÇOCUK DÜZEYİNE UYGUNLUK BAKIMINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

THE COMPARISON OF THE OLD AND NEW MOTHER-TANGUE PROGRAMS OF TURKEY AND THE USA FLORIDA STATE WITH THE RELATIONSHIP BETWEEN READING AND LITERACY

Arş. Gör. Ayça Cirit GÜL
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı
ayca.cirit@omu.edu.tr

Received 21 July 2017- Accepted 27 November 2017
Gönderim 21 Temmuz 2017- Kabul 27 Kasım 2017

Öz: Bu çalışmanın amacı, Türkiye ile ABD Florida Eyaletinin eski ve yeni anadili eğitim izlencelerindeki kazanımları, çocuğun bilişsel gelişim düzeyine uygunluk bakımından, Piaget kuramı çerçevesinde karşılaştırmaktır. Araştırma kapsamında 1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Öğretim Programı, 2015 Türkçe Eğitim Programı, 2006 Florida English Language Arts ve 2010 Common Core State Standarts programlarındaki 1-4. sınıf okuma ve okuryazarlık kazanımları incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılarak veriler analiz edilmiştir. Karşılaştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır: (1) İki olay, olgu ya da kavramı sıralama açısından Türkiye ile ABD Florida Eyaleti anadili eğitim izlencelerinin ortaya koyduğu görünüm nedir? (2) İki olay, olgu ya da kavramı ilişkilendirme açısından Türkiye ile ABD Florida Eyaleti anadili eğitim izlencelerinin ortaya koyduğu görünüm nedir? (3) İki olay, olgu ya da kavramı ayırt etme açısından Türkiye ile ABD Florida Eyaleti anadili eğitim izlencelerinin ortaya koyduğu görünüm nedir? (4) Bir olay, olgu ya da kavrama ilişkin soru sorup yanıtlama açısından Türkiye ile ABD Florida Eyaleti anadili eğitim izlencelerinin ortaya koyduğu görünüm nedir? Çalışmada ulaşılan sonuç, tek tümceyle özetlenebilir: Sıralama, ilişkilendirme, ayırt etme, soru sorup yanıtlama ölçütlerini içeren kazanımların çocuğun bilişsel gelişim düzeyine uygunluğu bakımından 1981 Türkiye anadili eğitim izlencesi ile 2010 ABD Florida eyaleti anadili eğitim izlencesinin, 2015 Türkiye anadili eğitim izlencesi ile 2006 ABD Florida Eyaleti anadili eğitim izlencesine oranla daha uygun bir görünüm ortaya koyduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anadili eğitimi, Türkiye, Florida, ilkökul programı, bilişsel gelişim kuramı

Abstract: The aim of this study, to compare native Turkey and the United States of education programs in the state of Florida in the old and new gains, in focus to Piaget's theory of being rendered, in terms of the level of conformity to the child's cognitive development. Within the scope of the research, the achievements of 1981 Basic Education Schools Turkish Curriculum, 2015 Turkish Curriculum, 2006 Florida English Language Arts and 2010 Common Core State Standards programs were examined. The collection of the research data was made possible through a case study, which is one of the qualitative research methods. In comparison, answers were sought to the following questions: (1) Two events, phenomenon, or concept, in terms of the sort of Turkey and the United States the main language in the state of Florida revealed what is the view of the training syllabus? (2) Two events, phenomenon, or concept, in terms of associating Turkey and the United States the main language in the state of Florida revealed what is the view of the training

syllabus? (3) Two events, phenomenon, or concept, distinguishing in terms of Turkey and the United States the main language in the state of Florida revealed what is the view of the training syllabus? (4) An event, phenomenon or concept in terms of asking and answering questions about Turkey and the United States the main language in the state of Florida revealed what is the view of the training syllabus? The end result of study, can be summed up in a single sentence: sorting, interpolation, differentiation, and asking and answering questions of the gains the child's cognitive development includes criteria for the level of suitability with regard to 1981, Turkey the main language of the state of Florida USA with language training syllabus the training syllabus for the 2010 to 2015 syllabus education the main language of the state of Florida USA with native Turkey in 2006, compared to the training syllabus, it is observed that a more appropriate view is revealed.

Keywords: *Main language training, Turkey, Florida, primary school programme, cognitive development theory*

GİRİŞ

Bilgi çağını yaşayan dünyamızda yaşam boyu öğrenmenin ve gelişmenin en önemli anahtarı dildir. Okuma, yazma, anlama, sorgulama, düşünme, sorun çözme gibi işlemler dille gerçekleştirilmektedir (Güneş, 2011). Kültürün kazanıldığı eğitim sürecinde başvurulan en önemli belki de tek araç dildir, anadilidir. Sadece bir iletişim aracı tanımlaması içine sığdıramayacak anadili eğitiminin başlıca amacı, bireyin içinde yaşadığı ailenin, toplumun dilini anlamak ve onu geliştirmektir (Durmuşçelebi, 2007). Dünyamızda uygulanan dil öğretim yaklaşımları incelendiğinde, 1900'lü yıllardan günümüze kadar önemli değişmelerin olduğu görülür. O yıllarda "Dil kurallarını öğrenen dili iyi kullanır" düşüncesi yaygındı. Dil öğretiminden çok dil kurallarıyla ilgili bilgiler öğretiliyordu (Güneş, 2011).

Ülkemizde anadili öğretimi çok eskilere dayanmamaktadır. Osmanlı eğitim kurumlarında "anadili" diye bir kavram yoktur. Ancak III. Selim'le birlikte açılan eğitim kurumlarında bu kavramın eksikliği hissedilmeye başlanmış ve bu alanda çalışmalara başlanmıştır (Durmuşçelebi, 2007). Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte yeni eğitim sisteminin ilkeleri ve öncelikleri belirlenirken, ana dili öğretimi de sistemin temeline oturtulmuştur (Demir ve Yapıcı, 2007).

Anadili öğretimi, tüm diğer derslerde olduğu gibi, amaç, içerik, yöntem ve değerlendirme aşamalarından meydana gelmektedir. Her bir aşama etkili ve verimli bir araştırmayı gerektirmektedir (Durmuşçelebi, 2007). Ana dili eğitimi ve öğretimine yönelik programlar geliştirilirken çocuğun neyi, ne zaman, nasıl ve kimden öğreneceğinin kurgusu iyi yapılmalıdır. Hatta bu programlar, sisteme öğretmen yetiştirilme sürecini de kapsayacak biçimde genişletilmelidir (Demir ve Yapıcı, 2007).

Çocuk psikolojisi veya gelişim psikolojisi alanında çalışanlar, dil kazanımını, çocuğun genel gelişimine bağlı bir olgu (dil edinimi) olarak ele almakta ve çocuk gelişimini dil de dâhil olmak üzere bir bütün olarak değerlendirmektedirler (Demir ve Yapıcı, 2007). Çocuk psikolojisi ve gelişim psikoloji alanında çalışanlardan biri de Jean Piaget, bilişsel gelişimin üç faktörden oluştuğunu söyler. İçerik, işlev ve yapı. *İçerik*, çocukların bilgi sahibi olduğu şeydir. *İşlev*, bilişsel gelişim sürecinde, sabit ve sürekli özümleme ve düzenleme şeklinde olan zihinsel etkinliğin

özellikleridir. *Yapı* ise belirli davranışların ortaya çıkmasını belirleyen organizasyonel özelliklerdir.

Piaget bilişsel gelişim dönemlerini dörde ayırmıştır:

Duyusal-motor dönem (0-2 yaş): Çocuk zihinsel olarak olayları henüz kurgulayamaz ve kavramsal olarak düşünemez ancak şemalar oluştuğunda “bilişsel” gelişim görülür. Duyusal-motor gelişim ilerledikçe duygular ortaya çıkar ve çok sürmeden çocukların duyguları eylem seçiminde rol oynar.

İşlem öncesi dönem (2-7 yaş): Bu dönemde mantıksal gelişim algılama yoluyla baskın hale gelir ve bu yüzden mantık öncesi veya yarı mantıksaldır.

Somut işlemler dönemi (7-11 yaş): Bu yıllarda, çocuk mantıksal düşünceyi mevcut somut problemlere uygulama yeteneğini geliştirir. İşlem öncesi çocuktan farklı olarak, somut işlem döneminde çocuk, çoğu korunum problemini çözmekte ve cevapları için doğru akıl yürütmekte sorun yaşamaz.

Soyut işlemler dönemi (11 yaş ve üzeri): Bu dönem, çocuğun bilişsel yapı gelişiminin en fazla olduğu dönemdir ve sonunda çocuk her tür probleme akıl yürüterek yaklaşabilir.

Piaget gelişimde dört ilkedden bahsetmiştir. Bu ilkeler;

- Canlılık (Animizm),
- Bağdaştırmacılık (Senkretizm),
- Nominal gerçekçilik,
- Nedensellik.

Canlılık: Soyut işlemler döneminden önce yani somut işlemler döneminde de vardır. 7-8 yaşlarında çocuk kımıldadıkları için hayvanları, güneşi, ayı, rüzgarı, ateşi canlı kabul ederken nehri, gölü canlı olarak görmez. Çünkü onları hareket ettiren rüzgardır. Canlılık ile ilgili olarak şu örnek verilebilir (Piaget, 2015):

- Balonlar niçin havaya çıkıyor?
- Hem de uçuyorlar, (insanlar) onları şişiriyor. (Balonlar) havayı severler ve salıverilince gökyüzüne çıkarlar.

Bağdaştırmacılık: 7-8 yaşından önce bir çocuk yargılarını bir diğerini içlelemeyip sadece birbiri ardına dizer. 11-12 yaşından önce çocukta cümleler arasında doğru bağlantılar kurma gerçekleşmez. 11-12 yaşından sonra mantıksal bağdaştırma oluşur.

Nedensellik: Çocukta egosantrizmin azalması mantıksal düşünmenin başladığı dönem 7-8 yaşlarıdır. Çocuk, 7-8 yaşlarından sonra cümleyi bağlaçla tamamlamaya başlar. Nedensellik somut işlemler döneminde başlar ama tam olarak geliştiği söylenemez. “Niçin?” soruları etkili nedenle ereksel neden arasındaki bir ara ön-nedenselliğe tanıklık eder ve özellikle yetişkinler için rastlantısal olan ama çocuk için ereksel bir açıklama gereksinimi yaratan olaylara, bu iki bakış açısından bir neden bulmaya çalışırlar (Piaget, 2016). Bununla ilgili olarak şu örnek verilebilir:

- Çocuğa “adam bisikletten düştü, çünkü....” denir ve boşluğu çocuğun tamamlanması istenir.

- Çocuk ise “adam bisikletten düştü, çünkü kolu/bacağı kırıldı” şeklinde cevap verir (Piaget, 2011).

Görüldüğü gibi çocuktaki öncelik sonralık ilişkisi zayıftır.

1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Çalışmanın amacı, Türkiye ile ABD Florida eyaletinin eski ve yeni öğretim programlarının okuma ve okuryazarlık becerileri bağlamından çocuk düzeyine uygunluk bakımından karşılaştırmaktır. Amaç doğrultusunda programların çocuğun düzeyine uygunluğu açısından ele alınan alt amaçlar şunlardır:

(1) İki olay, olgu ya da kavramı sıralama açısından Türkiye ile ABD Florida Eyaleti anadili eğitim izlencelerinin ortaya koyduğu görünüm nedir?

(2) İki olay, olgu ya da kavramı ilişkilendirme açısından Türkiye ile ABD Florida Eyaleti anadili eğitim izlencelerinin ortaya koyduğu görünüm nedir?

(3) İki olay, olgu ya da kavramı ayırt etme açısından Türkiye ile ABD Florida Eyaleti anadili eğitim izlencelerinin ortaya koyduğu görünüm nedir?

(4) Bir olay, olgu ya da kavrama ilişkin soru sorup yanıtlama açısından Türkiye ile ABD Florida Eyaleti anadili eğitim izlencelerinin ortaya koyduğu görünüm nedir?

2. ÖNEM

Dünya genelinde öğrenci başarılarını değerlendirme amaçlı yapılan (PISA vb.) dikkate alındığında, Türkiye'nin alt sıralarda olduğu görülmektedir. Hazırlanan öğretim programları ve çocukların gelişim düzeyleri bu sonuçlar dikkate alınarak değerlendirildiğinde öğretim sürecinde bazı sorunlar ya da engeller olduğu görülmektedir. Bu sorunlardan biri de hazırlanan öğretim programlarının çocuk düzeyine uygun olmamasıdır. Dünya sıralamasındaki yerinin değerlendirilmesi ve programların çocuk düzeyine uygun olmadığı belirlenmesi hususunda alan yazınına da katkı sağlaması bakımından çalışma önemli görülmektedir.

3. YÖNTEM

3.1. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada ikincil veriler toplanarak, doküman incelemesiyle değerlendirilmiştir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırma kapsamında da, 1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Öğretim Programı, 2015 Türkçe Eğitim Programı, 2006 Florida English Language Arts ve 2010 Common Core State Standarts programları eleştirel bakış açısıyla ve karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. İncelenen programların ilkökul 1., 2., 3. ve 4. sınıf okuma ve okuryazarlık kazanımlarından elde edilen veriler tablolaştırılarak sunulmuştur.

3.2.Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında veriler elde edilirken, incelenen her programın 1., 2., 3. ve 4. sınıf kazanımlarında, iki olay, olgu ya da kavramı sıralama ölçütü bağlamında, “sıralar”, “dizer”, “oluş sırasını belirler” anahtar kelimeleri; iki olay, olgu ya da kavramı ilişkilendirme ölçütü bağlamında, “ilişki kurar”, “ilişkilendirir”, “neden-sonuç ilişkisi kurar”, “arasındaki ayrımı ortaya koyar” anahtar kelimeleri; iki olay, olgu ya da kavramı ayırt etme ölçütü bağlamında, “ayırt eder”, “fark eder” anahtar kelimeleri; bir olay, olgu ya da kavrama ilişkin soru sorup yanıtlama ölçütü bağlamında, “soru sorar”, “yanıtlar” anahtar kelimeleri temel alınmıştır.

4. BULGULAR

Araştırma kapsamında 1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Öğretim Programı, 2015 Türkçe Eğitim Programı, 2006 Florida English Language Arts ve 2010 Common Core State Standarts programları eleştirel bakış açısıyla ve karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. İncelenen programlardan elde edilen veriler sırasıyla iki olay, olgu ya da kavramı sıralama, iki olay, olgu ya da kavramı ilişkilendirme, iki olay, olgu ya da kavramı ayırt etme, bir olay, olgu ya da kavrama ilişkin soru sorup yanıtlama ölçütleri bağlamında tablolar halinde sunulmuştur.

İki olay, olgu ya da kavramı sıralama açısından Türkiye ile ABD Florida Eyaleti anadili eğitim izlencelerinin ortaya koyduğu görünüm nedir? sorusuna yanıt aranırken “sıralar”, “dizer” ve oluş sırasını belirler” anahtar anlatımları incelenen dört programda da taranmış, ulaşılan kazanımlar tablolaştırılarak verilmiştir.

Tablo 1: İki olay, olgu ya da kavramı sıralama açısından Türkiye ile ABD Florida Eyaleti anadili eğitim izlencelerinin ortaya koyduğu görünüme ilişkin veriler

1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Öğretim Programı	2005-2015 Türkçe Eğitim Programı	2006 Florida English Language Arts	2010 Common Core State Standards
İki olay, olgu ya da kavramı sıralama			
<p>3. Sınıf: Olaylar dizisini bozmadan dinlediğini, okuduğunu anlayabilmek.</p> <p>4-5.Sınıf: Metinlerin belli başlı bölümlerini sırasına göre kavrayabilmek.</p>	<p>1.Sınıf: Metinlerde anlatılanları oluş sırasına göre sıralar.</p> <p>3-4. Sınıf: Metindeki işlemin veya yönergenin basamaklarını sıralar.</p>	<p>1.Sınıf: Olayları sırasına göre düzenler.</p> <p>1.Sınıf: Metinden metni, metinden dünyayı, metnin kendi içindeki bağlantılarını, olay sıralamasını, kurguyu, karakterlerin belirleyerek çeşitli edebi seçimleri yanıtlar.</p> <p>1-2-3-4.Sınıf: Yazarın kullandığı metin yapılarını tanımlar.</p>	<p>3.Sınıf: Hikayedeki kişileri ve tanımlar ve onların hikayedeki olaylara olan katkısının nasıl olduğunu açıklar.</p> <p>3.Sınıf: Sebep sonuç, sıralama ve zaman ile ilgili dili kullanarak metindeki teknik adımları, bilimsel düşünce veya kavramları, tarihsel olaylar arasındaki ilişkiyi tanımlar.</p>

Çocukta 7-8 yaşlarında öncelik sonralık ilişkisi tam gelişmediğinden 1-2. sınıflarda olaylar arasında sıralama yapması oldukça zordur. Bu sebeple, 2015 Türkiye ve 2006 Florida programlarında 1. ve 2. sınıflarda yer alan sıralama kazanımlarının çocuk düzeyine uygun olmadığı söylenebilir. 1981 Türkiye ve 2010 Common Core programlarında sıralama ile ilgili kazanımların 3. sınıftan başlaması bu programların çocuk düzeyine daha uygun olduğunu göstermektedir.

Tablo 2: İki olay, olgu ya da kavramı ilişkilendirme açısından Türkiye ile ABD Florida Eyaleti anadili eğitim izlencelerinin ortaya koyduğu görünüme ilişkin veriler

1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Öğretim Programı	2005-2015 Türkçe Eğitim Programı	2006 Florida English Language Arts	2010 Common Core State Standards
İki olay, olgu ya da kavramı ilişkilendirme			
<p>1-2-3.Sınıf: Resimleri, metnin ilgili bölümleriyle yorumlayabilmek.</p> <p>2-3.Sınıf: Dinlenen, izlenen, okunan öykü ya da masala bir başlık bulabilmek.</p>	<p>1-2-3-4.Sınıf: Okuduklarında sebep-sonuç ilişkileri kurar.</p> <p>1.Sınıf: Metinle birlikte sunulan görsel öğeleri anlamlandırır ve ilişkilendirir.</p> <p>1-2.Sınıf: Harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakır.</p> <p>3-4.Sınıf: Başlık ve içerik ilişkisini sorgular.</p> <p>3. Sınıf: Olaylar arasındaki anlam ilişkilerine dikkat ederek yazar.</p> <p>4. Sınıf: Metin türleri arasındaki farkı belirler.</p> <p>4. Sınıf: Hikâyenin anlatıcısını belirler.</p>	<p>2.Sınıf: Ana düşünce ile sınırlı olmayıp, metinler arasındaki ilişkiyi ve ayrıntıları da içererek metindeki bilgiyi özetler.</p> <p>2-3-4.Sınıf: Metindeki sebep sonuç ilişkisini belirler.</p>	<p>1.Sınıf: Metindeki iki kişi, olay, fikir veya metin parçası arasındaki ilişkiyi tanımlar.</p> <p>1.Sınıf: Aynı konudaki iki metin arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları belirler.</p> <p>1.Sınıf: Bilgi verici kitaplar ile hikaye anlatan kitaplar arasındaki büyük farklılıkları açıklar.</p> <p>2-3.Sınıf: Metindeki tarihsel olaylar arasındaki bağlantıyı, bilimsel fikirleri veya teknik adımları tanımlar.</p> <p>3.Sınıf: metindeki belirli cümleler veya paragraflar arasındaki bağlantıyı tanımlar.</p> <p>4.Sınıf: Yapısal unsurları bakarak şiir, tiyatro ve düzyazı arasındaki büyük farklılıkları açıklar.</p> <p>4.Sınıf: Farklı hikayeleri genel bakış açısıyla birinci ve üçüncü şahıs anlatımları arasındaki farklar da dahil olmak üzere kıyaslar.</p> <p>4.Sınıf: Hikaye ya da bir tiyatro metni ve metnin görsel veya sözlü sunum arasındaki bağlantıları yapar.</p>

İki olay, olgu ya da kavramı ilişkilendirme açısından Türkiye ile ABD Florida Eyaleti anadili eğitim izlencelerinin ortaya koyduğu görünüm nedir? sorusuna yanıt aranırken “ilişki kurar”, “ilişkilendirir”, “neden-sonuç ilişkisi kurar”, “arasındaki ayrımı ortaya koyar” anahtar anlatımları incelenen dört programda da taranmış, ulaşılan kazanımlar tablolaştırılarak verilmiştir.

Çocuklarda neden sonuç ilişkisi 9-10 yaşlarında yani 3-4. sınıflarda geliştiği için 1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Öğretim Programı ve 2006 Florida ELA'nın çocuk düzeyine daha uygun olduğu görülmektedir. 2015 Türkiye ve 2010 CCSS (Common Core State Standards) programlarında ilişki kurma ile ilgili kavramlar 1. sınıftan başlamaktadır ve çocuk bu aşamada henüz ilişkilendirme bağlamında yeterli gelişim düzeyinde değildir. Piaget (2011)'nin çalışmasında belirttiği gibi, 7-11 yaş arası dönemde çocuk verilen olay, olgu ya da kavramlar arasındaki ilişkiyi kurma ya da iki olay, olgu ya da kavramı ilişkilendirmede henüz tam yeterliliğe ulaşmamıştır; bu sebeple de doğru ilişkilendirme yapması mümkün değildir.

İki olay, olgu ya da kavramı ayırt etme açısından Türkiye ile ABD Florida Eyaleti anadili eğitim izlencelerinin ortaya koyduğu görünüm nedir? sorusuna yanıt aranırken “ayırt eder”, “fark eder” anahtar anlatımları incelenen dört programda da taranmış, ulaşılan kazanımlar tablolaştırılarak verilmiştir.

Tablo 3: İki olay, olgu ya da kavramı ayırt etme açısından Türkiye ile ABD Florida Eyaleti anadili eğitim izlencelerinin ortaya koyduğu görünüme ilişkin veriler

1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Öğretim Programı	2005-2015 Türkçe Eğitim Programı	2006 Florida English Language Arts	2010 Common Core State Standards
İki olay, olgu ya da kavramı ayırt etme			
<p>2.Sınıf: Açık yazılmış basit bir öyküyü kişilerinin konuşmalarını canlandırarak okuyabilmek.</p> <p>3.Sınıf: Açık yazılmış, basit bir öyküyü küçük hareketlerle ve kişilerinin konuşmalarını canlandırarak okuyabilmek.</p> <p>3.Sınıf: Evde okunacak kitap, dergi, gazete vb. okuma gereçlerini çoğaltabilmek ve çeşitlendirebilmek.</p> <p>4-5.Sınıf: Düz ve manzum yazılarını ayırt edebilmek.</p>	<p>1.Sınıf: Sesleri hisseder, tanır ve ayırt eder.</p> <p>2-3-4.Sınıf: Eş sesli kelimelerin anlamlarını ayırt eder.</p> <p>3-4.Sınıf: Okuduklarında gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt eder.</p> <p>3.Sınıf: Hikâye edici, bilgilendirici ve şiir gibi metinleri ayırt eder.</p> <p>3.Sınıf: İsim ve fiilleri ayırt eder.</p> <p>4.Sınıf: Kelimelerin gerçek, mecaz ve terim anlamlarını ayırt eder.</p>	<p>1.Sınıf: Eğlendirici metin ile bilgi metnini ayırt eder.</p> <p>1.Sınıf: Gerçeği kurgudan, sebebi etkiden ayırır.</p> <p>2.Sınıf: Metin türlerini ayırt eder.</p> <p>3.Sınıf: Edebiyatın yaygın türleri arasındaki ayırt edebi özellikleri anlar.</p>	<p>1.Sınıf: Metinde kelimelerle desteklenen bilgi ile görseller ve resimler ile desteklenen bilgiyi ayırt eder.</p> <p>3.Sınıf: Edebi olmayan dilden edebi dile, metinde kullanılan vurguları ve kelimelerin anlamlarını belirler.</p> <p>3.Sınıf: Kişilerin ve anlatıcının kendi ana noktalarını ayırt eder.</p>

Çocukların sıralama ve ilişkilendirme ölçütlerinde olduğu gibi kavramlar arasındaki farkları ayırt etmeleri de 9-10 yaşlarında gelişmektedir. Dolayısıyla programlar incelendiğinde 2015 Türkçe Öğretim Programı, 2006 Florida English Language Arts ve 2010 Common Core State Standards'ın çocuğun gelişim düzeyine uygun olmadığı, 1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programının ise kısmen uygun sayılabileceği söylenebilir. Piaget (2013)'e göre değerlendirildiğinde, somut işlemler döneminde çocuk, kendisine verilen kavramlar ya da durumlar ile ilgili farkları doğru şekilde tanımlayacak düzeyde olmadığından bu farklara dayanarak olgu ya da kavramları ayırt edemeyecektir.

Bir olay, olgu ya da kavrama ilişkin soru sorup yanıtlama açısından Türkiye ile ABD Florida Eyaleti anadili eğitim izlencelerinin ortaya koyduğu görünüm nedir? sorusuna yanıt aranırken “soru sorar”, “yanıtlar” anahtar anlatımları incelenen dört programda da taranmış, ulaşılan kazanımlar tablolaştırılarak verilmiştir.

Tablo 4: Bir olay, olgu ya da kavrama ilişkin soru sorup yanıtlama açısından Türkiye ile ABD Florida Eyaleti anadili eğitim izlencelerinin ortaya koyduğu görünüme ilişkin veriler

1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Öğretim Programı	2005-2015 Türkçe Eğitim Programı	2006 Florida English Language Arts	2010 Common Core State Standards
Bir olay, olgu ya da kavrama ilişkin soru sorup yanıtlama			
<p>1.Sınıf: Dinlediği, görüp izlediği ya da okuduğu, düzeye uygun (3-5 dakikalık) bir metindeki kahramanların kimler olduğunu belirtebilmek.</p> <p>2.Sınıf: Dinlediği, görüp izlediği ya da okuduğu düzeye uygun bir metindeki kahramanların kimler olduğunu, olayların geçtiği yeri ve zamanı anlayıp belirtebilmek.</p> <p>3.Sınıf: Bilgi edinmek için çeşitli kaynaklardan yararlanabilmek.</p> <p>3.Sınıf: Dinlediği, görüp izlediği ya da okuduğu düzeye uygun metindeki kahramanların kimler olduğunu, olayları, bu olayların geçtiği yer ve zamanı anlayıp belirtebilmek; sonucu kavrayabilmek.</p>	<p>1-2-3-4.Sınıf: Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırır.</p> <p>1-2-3-4.Sınıf: Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N1K) sorularına cevap arar.</p> <p>1.Sınıf: Okuduğu metnin ana hatları hakkında sorular sorar ve soruları cevaplar.</p> <p>2-3-4.Sınıf: Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim sorularına cevap arar.</p> <p>3-4.Sınıf: Metinle ilgili soru sorar ve sorulan sorulara cevap verir.</p>	<p>1-2.Sınıf: Eğer anlam açık değilse yazarın amacını belirleyecek açıklayıcı sorular sorar.</p> <p>2.Sınıf: Bir soruyu yanıtlamak için açıklayıcı bilgiyi kullanır.</p> <p>3-4.Sınıf: Gereksiz detay veya açıklayıcı ana düşünce ile ilgili soruları yanıtlamak için metindeki bilgiyi kullanır.</p>	<p>1.Sınıf: Metnin anahtar detayları ile ilgili soru sorar ve yanıtlar.</p> <p>1.Sınıf: Metindeki vurgu ve kelimelerin anlamlarını açıklamaya ya da belirlemeye yardım edecek sorular sorar ve yanıtlar.</p> <p>2.Sınıf: Metnin ana detaylarını anladığını gösteren kim, ne, nerede, ne zaman, niçin ve nasıl gibi soruları sorar ve yanıtlar.</p> <p>3.Sınıf: Metni anladığını gösteren bir soruyu yanıtlamak için sorular sorar ve yanıtlar.</p>

Çocukta bağlaçlı ve mantıklı cümle 9 yaşından sonra doğru şekilde kurulmaya başlanır. Çocuğun sorulan sorulara doğru şekilde cevap vermesi 7-8 yaşlarında pek mümkün olamamaktadır. İncelenen programlarda çocukların 1. sınıftan itibaren metin ya da olayla ilgili soru sorduğu ve sorulan soruları yanıtladığına ilişkin kazanımlar bulunmaktadır. Ancak bu dönem çocuğunun sorulan sorulara doğru cevap verebilmesi pek mümkün değildir. Dolayısıyla programların bu bağlamda çocuk düzeyine uygun olmadığı görülmektedir.

SONUÇ

Bu çalışma, Türkiye ile ABD Florida eyaletinin eski ve yeni öğretim programlarının okuma ve okuryazarlık becerileri bağlamından çocuk düzeyine uygunluk bakımından karşılaştırmak amacıyla yapılmıştır. 2015 Türkçe Öğretimin Programı'na göre hazırlanan program; öğrencinin birikim, beceri ve gelişimini göz önünde bulunduran ve öğrenciyi merkeze alan bir yaklaşımla hazırlanmış olup bütün kazanımlar sürekli gelişme ve ilerleme gösteren bir yapı içinde tasarlanmıştır. 2015 Türkçe Öğretimin Programı, yapılandırmacı felsefeye göre planlanmış, öğrenciyi aktif kılan ve öğrenci merkezli, dolayısıyla öğrencilerin gelişim özelliklerinin dikkate alındığı bir programdır. Ancak yapılan bu çalışma, 2015 Türkçe Öğretim Programında yer alan kazanımların, iki olay, olgu ya da kavramı sıralama ve ayırt etme açısından çocukların gelişim düzeylerine uygun olarak tasarlanmadığını göstermiştir. Çünkü henüz somut işlemler döneminde olan çocukların bu tür bilişsel işlemleri yapabilmeleri 1. ve 2. sınıf düzeylerinde mümkün olmamakla birlikte 3. ve 4. sınıf düzeylerinde ise zordur.

Çalışmada ele alınan programlardan biri olan 1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Öğretim Programı öğretmeni temel alan, davranışçı, genel olarak anlatıma dayalı olarak planlanmış bir programdır (Şahin, 2007). Program, davranışçı felsefe temel alınarak hazırlanmış olsa da, 1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Öğretim Programı'nda öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırılması ile ilgili bilgi verilirken öğrencilerin farklı zevkleri olduğu ve aynı türde okumaya zorlanmamaları gerektiği belirtilmiştir (Coşkun ve Taş, 2008). Bu veri aslında programda az da olsa öğrencinin merkeze alındığını göstermektedir. Davranışçı felsefeyi temel alan ve öğretmen merkezli olarak tanımlanan bu program, sonrasında hazırlanan 2015 Türkçe Öğretim Programı'na göre, çalışmanın alt boyutlardan olan iki olay, olgu ya da kavramı ilişkilendirme ve ayırt etme ölçütleri bakımından çocuğun gelişim düzeyine daha çok uygundur.

ABD, her eyaletin kendini yönettiği eyalet sistemine dayalı bir ülkedir. Dolayısıyla her eyalet kendi eğitim sistemini, yönetimini ve programını yürütür. ABD Florida eyaletinin ele alındığı bu çalışmada incelenen 2006 ABD Florida English Language Arts programının iki olay, olgu ve kavramı sıralama ölçütü bağlamında çocuğun gelişim düzeyine uygun olup; iki olay, olgu ve kavramı ilişkilendirme ve ayırt etme ölçütleri bağlamında ise çocuğun gelişim düzeyine uygun değildir.

Common Core State Standards, Amerikalı öğrencilerin neden ve nasıl öğrenmeleri gerektiği üzerinde duran, öğrencileri geleceğe hazırlayan, matematik ve dil eğitimini temel alan, okul öncesi eğitimden başlayıp 12. sınıfa kadar planlanan bir

programdır (CCSS, 2017). Bu çalışma kapsamında ise 1., 2., 3. ve 4. sınıflarda verilen kazanımların çocukların gelişim düzeylerine uygunluğu incelendiğinde, 2010 Common Core State Standards iki olay, olgu ve kavramı sıralama ölçütü bağlamında çocuğun gelişim düzeyine uygun olup; iki olay, olgu ve kavramı ilişkilendirme, iki olay, olgu ve kavramı ayırt etme, bir olay, olgu ya da kavrama ilişkin soru sorup yanıtlama ölçütleri bağlamında ise çocuğun gelişim düzeyine uygun değildir.

Çalışmada ele alınan ölçütlerden biri olan bir olay, olgu ve kavram ile ilgili soru sorup yanıtlama ölçütü bağlamında ise 1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Öğretim Programı, 2015 Türkçe Öğretim Programı, 2006 ABD Florida English Language Arts ve 2010 Common Core State Standards programlarının çocuğun gelişim düzeyine uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

İncelenen programlar ile ilgili genel bir değerlendirme yapıldığında ise ulaşılan sonuç, sıralama, ilişkilendirme, ayırt etme, soru sorup yanıtlama ölçütlerini içeren kazanımların çocuğun bilişsel gelişim düzeyine uygunluğu bakımından 1981 Türkiye anadili eğitim izlencesi ile 2010 ABD Florida eyaleti anadili eğitim izlencesinin, 2015 Türkiye anadili eğitim izlencesi ile 2006 ABD Florida Eyaleti anadili eğitim izlencesine oranla daha uygun bir görünüm ortaya koyduğu görülmektedir.

KAYNAKÇA

CCSS (2017), 2017 Common Core State Standards Initiative, Preparing America's Students For College & Career, <http://www.corestandards.org/>, Erişim Tarihi: 12.10.2017.

CCSS (2010), Common Core State Standards for English language arts and literacy in History/Social studies, science and technical subjects, 2010 http://www.corestandards.org/wp-content/uploads/ELA_Standards1.pdf, Erişim Tarihi: 10.09.2017.

Coşkun, E. ve Taş, S. (2008), "Ders Kitaplarına Metin Seçimi Açısından Türkçe Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10): 59-74.

Demir, C. ve Yapıcı, M. (2007), "Anadili Olarak Türkçenin Öğretimi ve Sorunları", *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2): 177-192.

Durmuşçelebi, M. (2007), "Türkiye'de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(21): 285-308.

Güneş, F. (2011), "Dil Öğretim Yaklaşımları ve Türkçe Öğretimindeki Uygulamalar", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15): 123-148.

Piaget, J. ve Inhelder, B. (2016), *Çocuk Psikolojisi*, İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Piaget, J. (2013), *Çocuğun Gözüyle Dünya*, Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

- Piaget, J. (2011), *Çocukta Karar Verme ve Akıl Yürütme*, Ankara: Palme Yayıncılık.
- Sunshine State Standards (2006), “Florida K-12 Reading & Language Arts. Florida Department of Education”, http://etc.usf.edu/flstandards/la/la_sss.pdf, Erişim Tarihi: 10.08.2017.
- Şahin, İ. (2007), “Yeni ilköğretim 1. Kademe Türkçe programının değerlendirilmesi”, *İlköğretim Online*, 6(2): 284-304.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Ayça Cirit Gül graduated from Primary Education Department at Sinop University. She received her master degree from Primary Education Department at Ondokuz Mayıs University. She is currently a doctoral student at Ondokuz Mayıs University, Department of Primary Education. She works as research assistant at the Ondokuz Mayıs University since 2013. Her interests are outdoor education and argumantation.

Ayça Cirit Gül Sinop Üniversitesi'nde İlköğretim bölümünden mezun oldu. Yüksek lisansını Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlköğretim bölümünde tamamladı. Halen Ondokuz Mayıs Üniversitesi Temel Eğitim Bölümü'nde doktora eğitimine devam etmektedir. 2013 yılından beri Ondokuz Mayıs Üniversitesinde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Sınıf dışı eğitim ve argümantasyon ile ilgilenmektedir.